

NMHH

**Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
Médiatanács • Médiatudományi Intézet**

Információs krízis?

- az EU válasza a dezinformáció jelenségére, különös tekintettel a dezinformáció visszaszorítását célzó gyakorlati kódexre

Dr. Nyakas Levente

Intézetvezető, NMHH MTMI

Könyvtárak és a hiteles tájékoztatás avagy mit tehetünk az álhírek terjedése ellen - konferencia és workshop

(Országos Széchényi Könyvtár - 2023. december 13.)

1. Információkrízis?
2. Félretájékoztatással kapcsolatos
Gyakorlati Kódex (Code of Practice on
Disinformation) - EU válasz

1. Információs krízis? - paradoxon

1.1. A digitális világ lehetőségei és a valóság

Válság

- tájékozódás
- információba vetett bizalom
- nyilvános vita

- Információforrások sokszínűsége
- információhoz való hozzáférés egyszerű
- véleménypiacra belépés egyszerű (szólásszabadság)

1. Információs krízis? - okok

1.2. IK összetevői (LSE Truth, Trust & Technology Commission, 2018)

a) Zavarodottság - állampolgárok

- **Elbizonytalanodás**, mi igaz és mi valótlan, kinek higgyenek (források)
- Ok: globális méretű **információs szennyezés** (félelmek, előítéletek-érzelmekek) (CoE, Report on Information Disorder 2017)

1. Információs krízis? - okok

1.2. IK összetevői (LSE Truth, Trust & Technology Commission, 2018)

b) Cinizmus - állampolgárok

- **bizalmatlanság** még a **megbízható forrásokkal** szemben is
Pl. 30 év alatti európai fiatalok szerint a hírmédia nem igazán tölti be feladatát (Pew Research, 2018)
- Ok Információs hadviselés és hamis hírek terjesztése

- **Figyelemgazdaság** > digitális kor szűkös forrása a figyelem
- **Fiatalok** > más típusú médiafogyasztási szokások)

1. Információs krízis? - okok

1.2. IK összetevői (LSE Truth, Trust & Technology Commission, 2018)

c) Töredezettség - közös ismeretanyag?

- polgárok potenciálisan **korlátlan mennyiségű információhoz** férnek hozzá, < > a társadalmi döntések alapjául szolgáló, közösen **elfogadott tények készlete csökken**
- **eredmény** = **alternatív** valóságok, narratívák, realitások (buborék-effektus)

1. Információs krízis? - okok

1.2. IK összetevői (LSE Truth, Trust & Technology Commission, 2018)

d) Felelőtlenség - szervezeti > Online Platformok *versus* Hírmédia

- jelentés feletti hatalmat olyan szervezetek birtokolják, amelyek nem rendelkeznek kidolgozott **etikai felelősségi** kódexszel, és amelyek kívül esnek az **elszámoltathatóság** és az **átláthatóság** egyértelmű határain

Pl. chatbotok felerősítenek hamis információkat, melyek ellen a platformok nem tesznek semmit

1. Információs krízis? - okok

1.2. IK összetevői (LSE Truth, Trust & Technology Commission, 2018)

e) Apátia - társadalmi > vízió

- a polgárok elszakadnak a társadalomtól,
- elkezdik elveszíteni a demokráciába vetett hitüket,

1.3. Hagyományos nyilvánosságkép válsága?

a) Tájékozott Állampolgár kép

- rendelkezik a megfelelő/racionális **belátással**
 - racionális döntéseket hoz a tények ismeretében
 - aktív polgár, részt vesz a közérdekű ügyek vitájában
- Lippmann (1922) nem hisz az **omnikompetens** állampolgárban
 - olyan dolgokról döntünk, amiről nincs közvetlen ismeretünk, a külvilág sok esetben nem egyezik meg a fejünkben lévő képpel
- LSE policy paper > az állampolgár nem adaptálódott a figyelemgazdasághoz

1.3. Hagyományos nyilvánosságkép válsága?

b) Szólásszabadság igazságkereső irányzata (Milton, Mill)

- Igazság utat tör magának
- beavatkozás-mentesség (állam) > szabad sajtó modell alapja

c) Média eszköz szerepe a demokratikus viták lebonyolításában

- **Tradicionalis** sajtó = információhoz való hozzáférés, a véleményalkotás, közvélemény, nyilvános viták
- **Platformok** (közösségi média) nem médiumok jogi értelemben
 - > **nincs szerkesztői felelősség** (közvetítő szolgáltatók)
 - > info. hozzáférést **szervezik** (AI)

2. Dezinformációs Kódex (Code of Practice on Disinformation, 2018, 2022)

1. Szabályozási forma - önszabályozói kódex

- **Önszabályozás:** önkéntes önkorlátozás, elkötelezettség (alávetés)
- **Kvázi társszabályozás** > Bizottságnak be kell számolni (2018)
- **Tényleges társszabályozás: DSA (2022)**
 - társszabályozás keretében a platformok **kockázatcsökkentő** intézkedések és magatartási kódexek elfogadása, alkalmazása
 - **kockázat = a dezinformáció terjedése.**

2. Szabályozási területek

a) Dezinformáció demonetizálása

- cél: a dezinformáció terjesztői **ne részesüljenek a reklámbevételekből**
- dezinformációból szerzett bevételek megszüntetése **a hirdetési ellátási lánc egészében** (2018 – platformok)

b) Politikai (témafókuszú) hirdetések átláthatósága

- könnyű felhasználói **azonosítás** (szerkesztett és politikai hirdetés elkülönítése, címkézés)
- **repozitóriumok** fenntartása a hirdetések átláthatóságának biztosítására (hirdető, elköltött pénz, időtartam stb.)

2. Szabályozási területek

c) Manipulatív magatartások, gyakorlatok elleni fellépés

- **együttműködés** > manipulatív magatartások **azonosítása**
- **közös értelmezés** > melyek a meg nem engedett manipulatív magatartások és módszerek
 - Pl. internetes botok, a hamis fiókok, a szervezett manipulációs kampányok, a fiókok feletti irányítás átvétele, a rosszindulatú deepfake információk stb.
- **proaktív** Információmegosztás = megelőzés

2. Szabályozási területek

d) Felhasználók felvértézése

Dezinfo. felismerésére, észlelésére és bejelentésére eszközök bizt.:

- **Címkézés** EU-szerte (minden nyelven, tagállamban)
- Platformok **ajánlórendszerének** ellenállóbbá tétele = jobban háttérbe szorítja a **megbízhatatlan** forrásokat, míg a **hiteles** forrásokat láthatóbbá teszi
- **üzenet küldő szolgáltatások** > egyedi funkciók beépítése > dezinformáció terjedésének megakadályozása
- platformok **médiatudatosság** és **kritikus gondolkodás javítása** (eszközök, kampányok, programok)

2. Szabályozási területek

e) Tényellenőrzés kiterjesztés

- valamennyi EU országban és nyelven,
- **platformok alkalmazzák** a tényellenőrzők szolgáltatásaikkal kapcsolatban végzett munkáját,
- **információcsere**, és tényellenőrző **adatbázis** létrehozása

f) kutatók fokozottabb támogatása

- könnyebben **hozzáférés** a platformok adataihoz (automatizálás)

g) Kódex hatásának értékelése

- Egyértelmű **nyomon-követési keretrendszer** létrehozása
 - > ismétlődő jelentéstételi kötelezettség
 - > Kötelezettségvállalások végrehajtásának ellenőrzése

2. Szabályozási területek

i) Intézményi lépések

Munkacsoport (Task Force)

- TF = az érintettek közös fóruma a kódex végrehajtását tudják követni

Átláthatósági központ (Transparency Centre)

- TC = az EU állampolgárok számára teszi átláthatóvá a kódex ointézkedésinek végrehajtását

NMHH

Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság
Médiatanács • Médiatudományi Intézet

Köszönöm a megtisztelő figyelmüket!